

Värdefullt arbete

I skrivande stund hotas den planerade revideringen av Svenska Akademiens ordbok, *SAOB*, av nedläggning. Det saknas nämligen finansiering. Det är en välbekant visa som rimmar med nedskärningarna på Riksarkivet och det nästan indragna tidskriftsstödet till Scandia för inte så länge sedan. Att kämpa för finansiering hör till många humanisters vardag, liksom att utföra en del sysslor på obetald (över-)tid. Människor som brinner för det de gör är inte sällan beredda att göra åtminstone en del jobb även om de inte får betalt. Så viktigt är det.

Krasst nog definieras i ett marknadsstyrt samhälle arbete som något som genererar inkomst. Är ingen beredd att betala för det du gör så är det en hobby. Definitionen av hobby i *SAOB* är "(ngns) favoritsysselsättning (på lediga stunder), vurm". Vurm i sin tur betyder "(överdrivet) stort intresse (för ngt)". Betoningen på det personliga nöjet, kopplingen till ledighet och antydning att intresset är överdrivet väcker knappast intrycket av ett arbete som är viktigt och grundläggande för samhället. Så riskerar vi att hamna i en ond cirkel: underfinansierade kulturinstitutioner leder till arbetstagare som har för lite betald tid för vad de anser är viktigt arbete, vilket gör att de utför en del av arbetet gratis på sin fritid, vilket får arbetet att se ut som en hobby, vilket knappast associeras till samhällsnyttigt arbete som är värt att finansiera med skattemedel. En talande detalj är för övrigt att *SAOB* ger en definition av arbete som avsevärt skiljer sig från dagens. Ett rörligt uppslagsverk som alla hugade löpande kan uppdatera, Wikipedia, gav i december 2021 följande definition: "Arbete är en mänsklig verksamhet som genererar ekonomiskt värde i form av varor eller tjänster". Enligt *Svenska Akademiens ordbok* är arbete i stället "ansträngning, besvär, möda". Se där vad som hänt sedan slutet av 1800-talet, när ordbokens del A kom ut.

Detta häfte av *Historisk tidskrift* vittnar om mycket arbete i den äldre bemärkelsen. Resultaten låter sig inte mätas i nyckeltal eller ekonomiskt värde men är likafullt samhällsnyttiga, det vill säga "som gagnar ett (helt) samhälle" (SAOB igen). Med en minutiöst noggrann genomgång slår Martin Berntson hål på myten om tvångsdop av muslimer i Sverige på 1600-talet och diskuterar Sverige som invandringsland efter reformationen. Kunskap om hur dåtidens svenskar hanterade den mångfald av religiösa uttrycksformer som uppstod är inte minst samhällsrelevant med tanke på dagens politiska diskussioner om migration och nationell identitet. Att humanvetenskap bidrar med viktig kunskap visar även Fredrik Bertilssons uppsats med all önskvärd och konkret tydlighet. Humanvetenskapen fick ett stort inflytande både på den svenska krisberedskapen och på synen på risker i samhället i slutet av 1900-talet, men har ändå till stor del förbisetts i studier av försvarsforskning.

I avdelningen Idé och debatt reflekterar Emma Pihl Skoog över behovet av ett historiskt bidrag till genusvetenskapen med anledning av *Historisk tidskrifts* temanummer Kvinnor. Erik Hallberg och Lars Nyström diskuterar vad som händer när man sätter ut en gräns, oavsett om det är i skog eller akademi, med anledning av det gemmäle på deras uppsats som publicerades i förra häftet av *Historisk tidskrift*. Maria Karlsson och Olof Bortz replikerar på varandra efter den senares gemmäle om Förintelsens lärdomar och Fredrik Charpentier Ljungqvist återkommer till diskussionen med Rodney Edvinsson om huruvida det finns historiskt stöd för flockimmunitet genom infektion som coronastrategi. Lägg därtill tre avhandlingsrecensioner och 14 kortare recensioner och jag hoppas att årets första häfte ger läsaren mycket av värde, om än inte i pengar.

Sist men inte minst bjuder årets första häfte på avdelningen Nytt om historisk forskning, där den historieintresserade kan följa vad som händer ute på institutionerna i landet. Där återfinns bland andra de som i stenhård konkurrens lyckats få finansiering för nya forskningsprojekt. Alla de som investerat mängder av obetald arbetstid i ansökningar men ändå inte fått sin forskning finansierad syns inte. Revideringen av *Svenska Akademiens ordbok* är i gott sällskap när det gäller värdefullt arbete som inte kan utföras på grund av brist på medel.

Sala

SUSANNA ERLANDSSON